

**30 години
Асоциация на
разузнавачите от
запаса**

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
1995-2025

30 години АРЗ - между професионалната памет и общественото признание

Ако тръгнем да търсим корените на историческото развитие на разузнаването, то ние ще ги открием в генетичните заложи на човека да оцелява сред суровата природа, в битката с другите човеци, с животните и природните явления.

Разузнаването е съпътствало цялото историческо развитие на човечеството. Благодарение на него са печелени войни, рушени са империи и държави, осигуряван е мирът и развитието на народите по света, вземани са съдбоносни, външнополитически решения, настъпвали са резки обрати в международните отношения.

България е страна, известна със силното си разузнаване. През годините българското разузнаване преминава през различни драматични изпитания, обрати и промени и днес то е успешно работеща институция, основна структура в системата за национална сигурност на Р България.

За героизма и саможертвата на разузнавачите се знае много, но конкретно за тях като хора – почти нищо. Те са онези безименни бойци от “невидимия фронт”, за които в българското общество има доста противоречиви, мистериозни, понякога романтични истории, знания и факти.

След 10 ноември 1989 г. и обществено политическите промени настъпили в България се създава нова политическа среда, при която ролята на разузнаването и службите за сигурност като цяло са подложени на опустошителни критики и съмнения, свързани с миналото на Държавна сигурност. Бившите служители са изправени пред предизвикателството да защитят професионалната си чест и да съхранят идентичността на една специфична и често невидима за обществото професия.

Възниква необходимостта да се съхрани историческата памет за българското разузнаване, да се популяризират значими фигури и да се подчертае неговия принос към държавността, като се изгради обществена платформа за връзка между разузнаване и общество.

Асоциацията на разузнавачите от запаса /АРЗ/ съществува вече 30 години. Създадена е в началото на 90-те години на XX век, от офицери и служители, преминали в запаса. Основана в сложен и динамичен период от съвременната история на страната ни, възниква като обществена организация на бившите служители от българското цивилно разузнаване, която съхранява неговите традиции и професионална идентичност, няма оперативни или институционални функции и служи за връзка между общество и разузнавателна общност.

АРЗ е учредена като доброволно, неправителствено, неполитическо гражданско сдружение с нестопанска цел, регистрирано с решение на Софийски градски съд на 02.05.1995 г. АРЗ се издържа от членски внос, както и от дарения на свои членове и симпатизанти. Ръководи се от Управителен съвет, избран от Общото събрание на членовете, а финансовото му състояние се следи от Контролно-ревизионна комисия. Учредител и **първи председател на Асоциацията е Ген.-л-т. Владо Тодоров**, който ръководи нейната дейност до 2001 г. От 2001 до април 2025 г. председател на УС на Асоциацията на разузнавачите от запаса е **о.р. полк. Горан Симеонов**. Под негово ръководство АРЗ е една от уважаваните неправителствени, граждански организации с експерно мнение в областта на националната сигурност. Съществен личен принос за функционирането на АРЗ през този период има идългогодишния секретар Михаела Кипрова. През април 2025 г. на Очетно-изборно събрание на Асоциацията Горан Симеонов подава оставка и на негово място е избран за председател на организацията **о.р. бригаден генерал Огнян Пачев**.

Основната цел на създаването на АРЗ е да се съхрани професионалната връзка между поколенията и се положат основи и усилия за предаване на опит, ценности и традиции, да се отстояват етика и колегиалност, да се

създаде специфичен мост между миналото и настоящето, между онези, които са служили в името на дълга към Родината и отношението в съвременното общество към тях.

АРЗ няма официални правомощия в системата за национална сигурност, не извършва политическа дейност и не се ангажира с конкретни политически действия, но не е безучастна към обществено-политическата, икономическата и социална обстановка в страната и света. Споделя своята експертна гледна точка пред българската общественост по въпроси, свързани със законодателството, сигурността и разузнаването, защитава професионалната чест и участва в обществения дебат за ролята на разузнаването. През всичките години от своето съществуване голяма част от дейността на Асоциацията е насочена за популяризирането ѝ сред българската общественост и вземане на публично отношение към теми, свързани с националната сигурност. Активно работи за опазване на националната памет, за популяризиране на значими личности и събития в историята на българското разузнаване. Чрез различни обществени изяви, като издаването на книги за видни личности, свързани с българското и световно разузнаване, поддържането на архиви и документални свидетелства, публични дискусии, интервюта и становища по актуални теми, свързани с националната сигурност и водещи международни процеси и събития, АРЗ се стреми да допринесе за по-ясното разбиране в обществото на трудната и противоречива, но преди всичко достойна професия на “българския разузнавач”.

Асоциацията на разузнавачите от запаса високо оценява силата на медиите и винаги се е стремяла, чрез тях да дава гласност на своите виждания. Със свои участия на конференции и различни изяви в медиите защитава ревностно разузнавателната служба от отпращаните срещу нея обвинения, разкрива негативните последици от действията на Закона за досиетата и направи обществено достойствие целите и задачите на организацията. Нейни членове са давали интервюта, излизали са със свои статии в пресата /издания на вестниците „Труд“, „Земя“, „24 часа“, „Нова Зора“ и др., списанията „Аспект“ и „Сигурност“/, вземали са участия в телевизионни предавания на БНТ, БТВ,

Нова ТВ, ТВ „Алфа, а също и изяви на интернет сайтовете „Епицентър“ и „Афера“ по актуални проблеми, свързани с националната сигурност, дейността на разузнаването, контразузнаването и други органи за сигурност и обществен ред, борбата с тероризма и корупцията и по-нататъшното развитие на гражданското общество у нас.

През юбилейната 2005 г. АРЗ организира в НДК Кръгла маса на тема - “Предизвикателствата пред българското разузнаване“, на която ръководители на българското цивилно и военно разузнаване, както и членове на Асоциацията изнасят свои доклади, становища и мнения по проблемите.

По инициатива на АРЗ през 2009 г. беше проведена конференция на тема „Стопанското разузнаване, като част от бизнескултурата на 21 век“, съвместно с изявени представители на академичната общност на страната, с много участници и гости, широко отразена в медиите.

През октомври 2012 г. АРЗ участва в конференция на тема „Международния тероризъм и Република България – позиции на гражданското общество“, организирана съвместно с Национална асоциация „Сигурност“/НАС/ и Съюза на офицерите и сержантите от запаса и резерва /СОСЗР/, в която със свои доклади излязоха членовете на Асоциацията полк. Атанас Кременлиев и проф. Йордан Начев. Активни изяви в медиите имат Атанас Кременлиев, Боян Чуков, Васил Коларов, Владо Константинов, Георги Ничев, Герхард Райчев, Горан Симеонов, Гьончо Гьоков, Димитър Вандов, Димо Станков, Иван Генев, Йордан Начев, Красимир Райдовски, Пеню Костадинов, Любен Гоцев, Любомир Николов, Любомир Шопов, Любчо Михайлов, Николай Цанов, Пеню Костадинов, Рачко Генов, Свилен Стефанов, Снежана Василева, Станислав Станчев, Стефан Солаков.

През 30-годишния период от съществуването на АРЗ нейни членове издадоха документални книги, статии и други публикации, в които се разглеждат проблеми свързани с общественополитическата обстановка в света и в страната, както и такива, които са част от националната и фирмена сигурност. В своите статии, интервюта и книги

членовете на Асоциацията изказват своята убеденост, че и при сегашната обстановка в Европа, на Балканите и в нашата страна разузнаването остава важен инструмент за набиране на своевременна, ценна и поверителна информация, подпомагаща реализирането на външната политика на България. Някои отрасли от българската икономика и днес се развиват благодарение на синергията на научно-техническата интелигенция и научно-техническото разузнаване. В съвременни свят перспективите за научно-техническо разузнаване са свързани с развитието на разузнаването в областта на киберсигурността, изкуствения интелект, квантовите технологии и стратегическите суровини. Чрез инвестиции в тези области може да се гарантира мястото на България в международната система за сигурност и иновации през следващите десетилетия.

Със своята активност АРЗ се превърна в уважавана организация в дейността в областта на националната сигурност на страната. През изтеклите години АРЗ развива делово взаимодействие и сътрудничество със сродни български професионални организации. Това партньорство има стратегически характер, като се търсят неговите най-ефективни институционални и организационни форми. Приоритет е непрекъснато задълбочаване на координацията между всички, с оглед подпомагане на държавните и граждански организации в решаването на задачи в обществената сфера и най-вече в областта на националната сигурност. АРЗ е дългогодишен колективен член на Съюза на офицерите и сержантите от запаса и резерва / СОСЗР/. Поддържа отношения с Национална асоциация „Сигурност“, с Клуба на военните разузнавачи. Сътрудничи си с Българския антифашистки съюз, Национален антитерористичен и антикриминален форум, Отечествения съюз, Тракийските дружества и др. Със всичките тях през годините са провеждани редица съвместни мероприятия – конференции, кръгли маси и др. Публикувани са съвместни декларации, открити писма, изявления по различни обществено-политически проблеми.

Като израз на добри отношения е съществуващото взаимодействие между ДАР и АРЗ. Развитието на добри делови връзки и отношения помежду им, са ефективната и

Част от издадените книги и авторите от средите на българското цивилно разузнаване

Асен Койнов	Мемоарите на един технобандит	2025 г.
Александър Трифонов	Разговори с Жаров	2024 г.
Кирил Тодоров	Разузнаванията на Кралска Югославия срещу България и ВМРО (1920-1941)	2021 г.
Боян Чуков	Разузнаването отвътре	2021 г.
Атанас Кременлиев	Из лабиринтите на българското разузнаване	2021 г.
АРЗ	Ръководителите на българското външнополитическо разузнаване	2020 г.
Владимир Константинов	От първо лице за някои служби	2018 г.
Атанас Кременлиев, проф. Бончо Асенов	Владо Тодоров - Генералът разузнавач	2017 г.
Бончо Асенов	Пеню Костадинов заложникът на ФБР	2017 г.
Атанас Кременлиев, Марин Петков	Сергей Антонов Страдалецът от РИМ	2016 г.
Велизар Енчев	Аз Бях в разузнаването	2014 г.
Вълчо Григоров	Лоялност & сигурност	2011 г.
Димитър Вандов	Двубоят между разузнаването и контраразузнаването на България и Турция	2011 г.
Коста Ананиев	Външното разузнаване на България	2008 г.
Димитър Вандов	Разузнаване по главното направление	2007 г.
Пламен Благоев	РИК - Загадката на българското разузнаване	2002 г.
Димо Станков	След дълго мълчание	2001 г.

полезна страна от дейността на Асоциацията, в интерес на определяне на мястото ѝ съвременното българско общество.

Още с основаването си, една от първите важни задачи, която Асоциацията си поставя е оказването на правна и социална защита, както и материална помощ на своите членове. Стреми се да подпомага и оказва съдействие на крайно нуждаещи се болни и изпаднали в сериозни материални затруднения. Асоциацията счита за свое морално задължение да отдава последна почит на починалите ѝ членове и да оказва помощ на техните семейства в тези тежки за тях дни.

През изминалите десетилетия АРЗ се утвърди като достоен наследник на българските разузнавателни традиции и пазител на професионалната чест на своите членове. Малко са хората в наши дни, посветили дълги години от своя живот на една единствена професия - професията на българския разузнавач. Упоритата работа на предната линия на невидимия фронт, успешно съчетани с професията на дипломат, журналист, учен, търговец, експерт са постижения на отделни личности и пример за висок професионализъм, отговорност и дълг, в интерес на страната ни, на нейната сигурност и просперитет.

Създаването на платформи за диалог между бивши служители и представители на различни сфери от съвременната общественост би допринесло за формиране интерес към изграждане на ново, съвременно поколение служители на разузнаването. Поколение, което ще бъде достатъчно зряло, за да приема с уважение продуктивните усилия на работилите преди него и достатъчно смело да осмисли и надгради допуснатите слабости.

Чрез своята дейност АРЗ трябва да се стреми да се изгради мост между гражданското общество и действащите институции, показвайки че цивилното разузнаване е необходим и легитимен инструмент на държавността.

Като изключително предизвикателство, пред АРЗ в дейността ѝ като цяло стоят усилията за установяване на градивен баланс между необходимостта от достъп до актуална и достоверна информация, налаган от глобалното

съвременно развитие на демократичното общество и защитата на чисто професионалните факти, събития и дейности.

Обективната оценка на новите реалности и предизвикателства, стоящи пред съвременния свят, новата и различна роля на страната ни в Европа и на Балканите и поетите във връзка с това отговорности по въпросите за националната сигурност; борбата срещу международния тероризъм и другите реално съществуващи рискове и заплахи; ефективното взаимодействие с разузнавателните служби на страните членки на ЕС и НАТО, както и настоящите изисквания и критерии за работата на българското цивилно разузнаване, налагат Асоциацията да бъде продължител и пазител на дейността и традициите му, глас в обществото и коректив, **но без оперативно - институционални функции и дейности.**

Днес, 30 години след създаването Асоциацията на разузнавачите от запаса остава символ на приемственост и памет за една специфична професия, която продължава да бъде ключова за държавността. Остава символ на вяръност, родолюбие и професионализъм. Баланс между национална сигурност, обществен интерес и демократични ценности. АРЗ ще продължава да бъде гласа на опита и мъдростта, съхраняваща паметта на миналото и насочваща внимание към бъдещето.

И в заключение:

Разузнаването е старо като света. То по своята същност е доста прозаично занятие, представено в романтична светлина. В него се преплитат истинското и измисленото. Съчетава проза, мистерия, романтика, смелост и предизвикателство....

***Или разузнаването не е професия,
то е съдба!***

AP3, 2025